

Sygn. akt IV Ka 72/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Gąsior (spr.)

Sędziowie SO Ireneusz Grodek

SO Agnieszka Szulc-Wroniszewska

Protokolant Dagmara Szczepanik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Violetty Włodarczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2014 roku

sprawy **L. M.**

oskarżonej z art.284§2 kk w zw. z art.12 kk w zw. z art.31§2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 20 listopada 2013 roku sygn. akt II K 390/12

na podstawie art.437§2 kpk i art.438 pkt 2 kpk **uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonej L. M. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Opocznie.**

Sygn. akt. IV Ka 72/14

UZASADNIENIE

L. M. została oskarżona o to, że:

I. w okresie od 3 września 2008 roku do 20 kwietnia 2009 roku w O.woj. (...) prowadząc działalność gospodarczą w postaci (...) Usługi (...), (...), Agencja (...)”z siedzibą w O.przy ul. (...)i będąc z tytułu zawartej umowy agencyjnej nr (...) z dnia 26 października 2007 roku z (...) S.A.V.(...)oraz udzielonego jej przez w/w Towarzystwo (...)pełnomocnictwa do zawierania w ich imieniu polis ubezpieczeniowych, działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, dokonała przywłaszczenia składek ubezpieczeniowych w ten sposób, że po uprzednim zawarciu w imieniu (...) S.A.polis nr: (...), (...), (...)na łączną kwotę 859,00 złotych nie dokonała zgodnie z zawartą umową, przelewów na rachunek bankowy w/w Towarzystwa (...)przyjętych składek wpłaconych przez ubezpieczających, w wyniku czego przywłaszczyła sobie pieniądze w łącznej kwocie 859,00 złotych czym działała na szkodę (...) S.A., przy czym zarzuczonego czynu dopuściła się mając w stopniu znacznym ograniczoną zdolność rozpoznania czynu i pokierowania swoim postępowaniem,

- tj. o czyn z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 31§ 2 k.k.

II. W okresie od 1 lipca 2011 roku do 18 października 2011 roku w O.woj. (...)prowadząc działalność gospodarczą w postaci (...) Usługi (...), (...), Agencja (...)” z siedzibą w O.przy ul. (...)i będąc z tytułu zawartej umowy agencyjnej nr(...)

b) art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. polegające na wewnętrznie sprzecznym określeniu znamion strony podmiotowej czynu przypisanego oskarżonej L. M. niezbędnym z punktu widzenia ustawowych znamion danego przestępstwa, poprzez uznanie oskarżonej za winnej czynów wyczerpujących dyspozycję art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., przyjmując iż działała ona z góry powziętym zamiarem mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem;

c) art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. polegające na:

- nienależytym wyjaśnieniu podstawy prawnej wyroku, poprzez zaniechanie oceny prawnokarnej czynu zarzucanego oskarżonej jako występku z art. 284 § 2 k.k. W związku z art. 12 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k., mimo że poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne w zakresie strony podmiotowej czynu wskazywały na brak możliwości przypisania oskarżonej zamiaru bezpośredniego, a tym samym sprawstwa;

- niewskazaniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które dowody stanowiły podstawę rozstrzygnięcia; które dowody sąd obdarzył walorem wiarygodności, a którym takiego przymiotu nie nadał; jak także zaniechanie ustosunkowania się do wyjaśnień oskarżonej w zakresie gdzie kwestionowała swoje sprawstwo i wskazywała na osobiste wpłacanie składek na rzecz pokrzywdzonego przez osoby zawierające polisy.

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez przyjęcie, iż:

- oskarżona, mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, dopuściła się występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., które to przestępstwo należy do tzw. przestępstw kierunkowych i wykluczone jest jego zaistnienie z zamiarem wynikowym;

- sytuacja majątkowa i osobista oskarżonej uzasadnia nałożenie na nią obowiązku naprawienia szkody w terminie trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia, mimo, iż sąd poprzestał na niepełnych danych osobo-poznawczych nie wysłuchał i nie odebrał od oskarżonej danych dotyczących miejsca aktualnego zatrudnienia, możliwości finansowych, zarobkowych, aktualnych dochodów, posiadanego majątku, także sytuacji rodzinnej i osób pozostających na jej utrzymaniu w celu ustalenia, czy zobowiązanie takie będzie możliwe do wykonania przez oskarżoną, a jeśli tak to w jakim terminie.

W konkluzji apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE:

Apelacja okazała się zasadna w takim stopniu, iż na skutek jej wniesienia powstały podstawy do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Analiza przebiegu dotychczasowego postępowania prowadzi bowiem do wniosku, iż Sąd Rejonowy w trakcie rozpoznania sprawy, dopuścił się tego rodzaju obrazy przepisów prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść wydanego przezeń wyroku.

Chodzi tu przede wszystkim o to, że uwzględnienie wniosku, złożonego na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. i wydanie wyroku przez Sąd w trybie dobrowolnego poddania się karze jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy **okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości**, a więc gdy w świetle zebranych dowodów, poza wszelkimi wątpliwościami pozostaje fakt popełnienia przez oskarżonego takiego dokładnie przestępstwa, jakie zarzuca mu się w akcie oskarżenia.

Niedopuszczalna jest zatem – a contrario – sytuacja, kiedy sąd decyduje się wydać wyrok w trybie art. 387 § 1 k.p.k., a więc bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, w sytuacji kiedy dotąd zebrane dowody nie wskazują w sposób oczywisty na popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu i istotne jego okoliczności.

Tego rodzaju błąd popełnił właśnie Sąd meriti.

Zacząć trzeba jednak od tego, że uwzględnienie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku, bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, jest możliwe – na co wskazuje umiejscowienie przepisu art. 387 k.p.k. – po rozpoczęciu przewodu sądowego. Tymczasem z lektury akt wynika, że w niniejszej sprawie w ogóle nie doszło do odczytania aktu oskarżenia i otwarcia przewodu sądowego.

O ile powyższe uchybienie możnaby jeszcze uznać, za mające w istocie charakter formalny, to za takie nie może uchodzić fakt, że Sąd meriti w ogóle nie odebrał od oskarżonej wyjaśnień. A przecież bez wysłuchania wersji oskarżonej, Sąd Rejonowy nie był w stanie określić, czy oskarżona popełniła zarzucane jej przestępstwa i czy ich okoliczności nie budzą wątpliwości. Mało tego, bez odebrania od oskarżonej wyjaśnień, Sąd I instancji nie był uprawniony nawet do ujawnienia wyjaśnień oskarżonej złożonych w postępowaniu przygotowawczym (można to uczynić w warunkach art. 389 § 1 k.p.k., a więc gdy na rozprawie wezwie się oskarżonego do składania wyjaśnień). W konsekwencji Sąd I instancji nie ujawnił w protokole rozprawy wyjaśnień oskarżonej ze śledztwa. Oznaczać to musi, że Sąd ten nie był uprawniony do wykorzystania tychże wyjaśnień przy dokonywaniu ustaleń faktycznych i rozstrzygnięciu sprawy. Powoływanie się na wyjaśnienia oskarżonej z postępowania przygotowawczego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku było także – w świetle art. 410 § 1 k.p.k. – nieuprawnione.

Wreszcie trzeci zarzut pod adresem procedowania Sądu meriti, który definitywnie zdecydował o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku. Gdyby bowiem Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ujawnił wyjaśnienia oskarżonej złożone w postępowaniu przygotowawczym, przekonałby się, że oskarżona, mimo werbalnego przyznania się do winy, w istocie zakwestionowała swoją winę, co do przywłaszczenia składek za okres 3.09.2008 – 20.04.2009 roku (a więc w zakresie zarzutu I aktu oskarżenia). Przecież stwierdziła ona, że powodem nieodprowadzenia składek za ten okres było prawdopodobnie przeoczenie i nie przypomina sobie, aby celowo nie opłaciła tych składek (k. 302). Tymczasem dla bytu przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. wymagane jest działanie celowe, umyślne przywłaszczenie mienia, a nie pomyłka w rozliczeniach. Właśnie po to koniecznym było przesłuchanie oskarżonej na rozprawie, by wyjaśniła, czy przywłaszczyła sobie wszystkie zarzucane jej w akcie oskarżenia składki, czy też częściowo swoją winę neguje. Dopiero gdyby oskarżona złożyła wyjaśnienia, z których bez wątplenia wynikałoby, że doszło z jej strony do przywłaszczenia zarzucanych jej w akcie oskarżenia pieniędzy, pobranych tytułem składek, Sąd Rejonowy byłby uprawniony do odstąpienia od dalszego postępowania dowodowego i wyrażenia zgody na dobrowolne poddanie się karze.

Samo natomiast złożenie oświadczenia o woli dobrowolnego poddania się karze jest niewystarczające, zwłaszcza w takiej sytuacji, kiedy z wyjaśnień złożonych w śledztwie wynika, iż oskarżona częściowo zakwestionowała swoją winę. Tak więc, w realiach rozpoznawanej tu sprawy, Sąd Rejonowy nie był uprawniony do uwzględnienia wniosku złożonego na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. i wydania wyroku w trybie dobrowolnego poddania się karze.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zaskarżony wyrok zapadł z obrazą przepisów prawa procesowego, która mogła mieć istotne znaczenie dla treści merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie. Opisane wyżej uchybienie, jakie zaistniało przy rozpoznawaniu sprawy przez Sąd Rejonowy sprawiło, że nie jest możliwe merytoryczne ustosunkowanie się przez Sąd odwoławczy, co do trafności zaskarżonego wyroku. W konsekwencji zaskarżony wyrok należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Opocznie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien w szczególności przeprowadzić ponownie postępowanie dowodowe (sądząc po aktualnym stanowisku oskarżonej, ponowny wniosek o dobrowolne poddanie się karze należy raczej wykluczyć), szczegółowo przesłuchując oskarżoną, jak i świadków wskazanych w akcie oskarżenia (i ewentualnie

przez strony), a następnie na podstawie przeprowadzonej oceny poszczególnych dowodów, dokonać wiążących ustaleń faktycznych, co z kolei pozwoli na dokonanie właściwej oceny prawno – karnej zachowania oskarżonej.